
LIBER OCTAVUS.

ARGUMENTUM.

PRÆFATIO in qua positus & figura ossium corporis humani indicatur. CAP. I. De fractis ossibus. SECT. I. Quibus signis ossa vitiata cognoscantur, quaque ratione curentur. SECT. II. Quæ sint ossium fractorum indicia, fissorumve quæ curatio. SECT. III. De calvaria fracta. SECT. IV. De naso fracto. SECT. V. De auribus fractis. SECT. VI. De maxillâ fractâ. SECT. VII. De jugulo fracto. SECT. VIII. De costis fractis. SECT. IX. Humerorum, brachiorum, femorum, crurum digitorumque fractorum curationes tum propriæ, tum communes. CAP. II. De ossium e sedibus suis emotione. SECT. I. De emotione communi. SECT. II. De singulorum ossium emotione. 1°. De maxilla. 2°. De capite. 3°. De humero. 4°. De cubito. 5. De manu. 6°. De palma. 7°. De digitis. 8°. De femore. 9°. De genu. 10°. De talo. 11°. De planta. 12°. De digitis. 13°. De iis ossibus quæ cum vulnere sedibus suis moventur.

P R Æ F A T I O.

SUPEREST ea pars quæ ad ossa pertinet, quæ quo facilius accipi possit, prius positus figurasque eorum indicabo.

Igitur *calvaria* incipit: ex interiore parte concava, extrinsecus gibba, utrimque lævis, & quæ

cerebri membranam contegit, & quâ cute capillum gignente contegitur: eaque simplex ab occipitio & temporibus; duplex usque in verticem a fronte est. Ossa ejus ab exterioribus partibus dura, ab interioribus quibus inter se connectuntur, molliora sunt: interque ea venæ discurrentur, quas his alimentum subministrare credibile est.

Rarò autem calvaria solida sine suturis est; locis tamen æstuosis faciliùs invenitur: & id caput firmissimum atque a dolore tutissimum est. Ex cæteris, quo *suturæ* pauciores sunt, eo capitis valetudo commodior est: neque enim certus earum numerus est, sicut nec locus quidem. Ferè tamen duæ super aures, tempora a superiore capitis parte discernunt: tertia ad aures per verticem tendens, occipitium a summo capite diducit. Quarta ab eodem vertice per medium caput ad frontem procedit; eaque modò sub imo capillo desinit, modò frontem ipsam secans inter supercilia finitur

Hic ea desunt quæ ad quintam suturam pertinent

Ex his cæteræ quidem suturæ in unguem committuntur: cæ verò quæ supra aures transversæ sunt, totis oris paullatim extenuantur, atque ita inferiora ossa superioribus leniter insidunt.

Crassissimum verò in capite os post aurem est, quâ capillus; ut verisimile est, ob id ipsum non gignitur. Sub iis quoque musculis qui tempora contegunt, os medium in exteriorem partem inclinatum, positum est. At facies suturam habet maximam, quæ a tempore incipiens, per medios oculos naresque transversa pervenit ad alterum tempus.

A qua breves duæ sub interioribus angulis deorsum spectant: & malæ quoque in summâ parte singulas transversas suturas habent; a mediisque naribus aut superiorum dentium gingivis per medium palatum una procedit, altera quæ transversa idem palatum secat. Et suturæ quidem in plurimis hæ sunt.

Foramina autem intra caput maxima oculorum sunt, deinde narium, tum quæ in auribus habemus. Ex his quæ oculorum sunt, recta simpliciaque ad cerebrum tendunt. Narium duo foramina osse medio discernuntur: si quidem hac primùm a superciliis angulisque oculorum osse incohantur ad tertiam ferè partem: deinde in cartilagineam versæ quo propiùs ori descendunt, eo magis carunculâ quoque molliuntur. Sed ea foramina, quæ a summis ad imas nares simplicia sunt, ibi rursus in bina itinera dividuntur: alia ex his ad fauces pervia spiritum & reddunt & accipiunt, alia ad cerebrum tendunt. In ultimâ parte in multa & tenuia foramina dissipantur, per quæ sensus odoris nobis datur.

In aure quoque primò rectum & simplex iter, procedendo flexuosum fit. Juxta cerebrum in multa & tenuia foramina diducitur, per quæ facultas audiendi est. Juxta ea duo parvuli quasi sinus sunt, superque eos finitur os, quod transversum a genis tendens ab inferioribus ossibus sustinetur: *jugale* appellari potest, ab eadem similitudine a qua id Græci ζυγάδες appellant.

Maxilla verò est molle os, eaque una est, cujus eadem & media & etiam ima pars mentum est, a

quo utrimque procêdit ad tempora; solaque ea movêtur: nam malæ cum toto osse quod superiores dentes exigit, immobiles sunt. Verùm ipsius maxillæ partes extrêmæ quasi bicornes sunt. Alter processus infra latior, vertice ipso tenuatur, longiusque procêdens sub osse jugali subit, & super id temporum musculis illigatur. Alter brevior & rotundior, & in eo sinu qui juxta foramina auris est, cardinis modo fit: ibique huc & illuc se inclinans maxillæ facultatem motûs præstat.

Duriores osse *dentes* sunt, quorum pars maxillæ, pars superiori ossi malarum hæret. Ex his quaterni primi, quia secant, τόμκοι a Græcis nominantur: hi deinde quattuor caninis dentibus ex omni parte cinguntur: ultra quos utrimque ferè maxillares quini sunt, præterquam in his, in quibus tres genuini ultimi, qui serò gigni solent, non increvêrunt. Ex his priores singulis radicibus, maxillares utique binis, quidam etiam ternis quaternisque nituntur: fereque longior radix breviorrem dentem edit; rectique dentis recta etiam radix, curvi flexa est: ex eâdem radice in pueris novus dens subit, qui multo sæpius priorem expellit: interdum tamen supra infrave cum se ostendit.

Caput autem *spina* excipit. Ea constat ex *vertebris* quatuor & viginti: septem in cervicè sunt, duodecim ad costas, relique quinque sunt proximæ collis. Hæ teretes brevesque; ab utroque latere processus duos exigunt: mediæ perforatæ, quâ spinæ medulla cerebro commissa descendit, circâ quæque per duos processus tenuibus cavis perviæ, per quæ a membranâ cerebri similes membranulæ

branulæ deducuntur : omnesque vertebræ, exceptis tribus summis, a superiore parte in ipsis processibus parum desidentes sinus habent ; ab inferiore alios deorsum versùs processus exigunt. Summa igitur protinus caput sustinet, per duos sinus receptis exiguis ejus processibus ; quo fit ut caput deorsum versum parvis tuberibus exasperetur : secunda superiori parti inseritur. Quod ad circuitum pertinet, pars summa angustiore orbe finitur : itaque superior secundæ circumdata, in latera quoque caput moveri sinit : tertia eodem modo secundam excipit ; ex quo facilis cervici mobilitas est.

Ac ne sustineri quidem caput possit, nisi utrimque recti valentesque nervi collum continerent, quos *νεύρας* Græci appellant ; si quidem horum inter omnes flexus alter semper intentus infra prolabi superiora non patitur. Jam quoque vertebra tertia tubercula quæ inferiori inserantur, exigit : cætera, processibus deorsum spectantibus, in inferiores insinuantur, ac per sinus quos utrimque habent, superiores accipiunt, multisque nervis & multâ cartilagine continentur : ac sic unâ flexu modico in promptum dato, cæteris negotiis homo & rectus insistit, & alioqui ad necessaria opera curvatur.

Infra cervicem verò summa costa contra humeros sita est : inde undecim inferiores usque ad imum pectus perveniunt, cæque primis partibus rotundæ & leniter quasi capitulatæ, vertebrarum transversis processibus ibi quoque paullum insinuatæ inhærent : inde latescunt, & in exteriorem partem recurvatæ, paullatim in cartilaginem degenerant ; eaque parte rursus in interiora leniter

flexæ committuntur cum ossè pectoris : quod valens ac durum a faucibus incipit, ab utroque latere lunatum est ; a præcordiis jam ipsum quoque cartilaginem mollit ac terminat : sub costis verò prioribus quinque, quas *Νοθας* Græci nominant, breves tenuioresque, atque ipsæ quoque paullatim in cartilaginem versæ extremis abdominis partibus inhærescunt ; imaque ex his majore jam parte nihil nisi cartilâgo est.

Rursus a cervicè duo lata ossa utrimque ad scapulas tendunt : nostri *scutula operta*, *ὀμοπλάτας* Græci nominant. Ea in summis verticibus sinuata, ab his triangula, paullatimque laescentia ad spinam tendunt ; & quo latiora quâque parte sunt, hoc hebetiora. Atque ipsa quoque in imo capite cartilaginosa, posteriore parte velut innatant, quoniam nisi in summo nulli ossi inhærescunt ; ibi verò validis musculis nervisque constricta sunt.

At a summa costa paullo inferiùs quàm ubi ea media est, os excrescit : ibi quidem tenue ; procedens verò, quo propius lato scapularum ossi fit, eo plenius latiusque est, & paullum in exteriora curvatum : quod (protinùs) alterâ verticis parte modicè intumescens, sustinet jugulum. Id autem ipsum recurvum atque inter durissima ossa numerandum ; altero capite in eo quod posui, altero in exiguo sinu pectoralis ossis insidit ; paullulumque motu brachii movetur, & cum lato ossè scapularum : infra caput ejus nervis & cartilagini connectitur.

Hinc *humerus* incipit, extremis utrimque capitibus tumidus, mollis, sine medulla, cartilaginosus : medius teres, durus, medullosus ; leniter

gibbus in priorem, posteriorem & anteriorem, cavus in exteriorem partem. Prior autem pars est quæ a pectore est, posterior quæ ab scapulis; interior quæ ad latus tendit, exterior quæ ab eo recedit: quod ad omnes articulos pertinere in ulterioribus patebit. Superius autem humeri caput rotundius quàm cætera ossa, de quibus adhuc dixi, vertici lati scapularum ossis parvo excessu inseritur, ac majore parte extra situm nervis deligatur. At inferius duos processus habet, inter quos quod medium est, magis etiam extremis partibus sinuatur.

Quæ res sedem *brachio* præstat, quod constat ex ossibus duobus. *Radius*, quem *ραψίδα* Græci appellant, superior breviorque, & primò tenuior, rotundior & leniter cavo capite exiguum humeri tuberculum recipit, atque ibi nervis & cartilagine continetur. *Cubitus* inferior longiorque, & primò plenior in summo capite, duobus quasi verticibus exstantibus in sinu humeri quem inter duos processus ejus esse proposui, se inserit. Primò verò duo brachii ossa juncta paullatim dirimuntur, rursusque ad manum coeunt, modo crassitudinis mutato; siquidem ibi radius plenior, cubitus admodum tenuis est: dein radius in caput cartilagosum consurgens in verticem ejus sinuatur. Cubitus rotundus in extremo, parte alterâ paullum procedit. Ac, ne sæpius dicendum sit, illud ignorari non oportet, plurima ossa in cartilagine desinere; nullum articulum non sic finiri: neque enim aut moveri posset, nisi lævi inniteretur; aut cum carne nervisque conjungi, nisi ea media quædam materia committeret.

In *manu* verò prima palmæ pars ex multis minutisque ossibus constat, quorum numerus incertus est; sed oblonga omnia & triangula: structurâ quâdam inter se connectuntur, quum in vicem superior alterius angulus, alterius planities sit; eoque fit ex his unius ossis paullum in interiora concavi species. Verùm ex manu duo exigui processus in sinum radii conjunguntur: tum ex alterâ parte ad digitos quinque ossa recta tendentia palmam explent; a quibus ipsi digiti oriuntur, qui ex ossibus ternis constant; omniumque eadem ratio est. Interius os in vertice sinuatur, recipitque exterioris exiguum tuberculum, nervique ea continent: a quibus orti ungues indurescunt; ideoque non ossi, sed carni magis radicibus suis inhærent.

Ac superiores quidem partes sic ordinatæ sunt. Ima verò spina in coxarum osse desidit, quod transversum longèque valentissimum vulvam, vesicam, rectum intestinum tuetur: idque ab exteriori parte gibbum, & ad spinam resupinatum; a lateribus, id est, in ipsis coxis sinus rotundos habet: a quibus oritur os quod *pettinem* vocant; idque subter intestina sub pube transversum ventrem firmat: rectius in viris, recurvatum magis in exteriora in feminis, ne partum prohibeat.

Inde *femina* oriuntur, quorum capita rotundiora etiâ quàm humerorum sunt, quum illa ex cæteris rotundissima sint: infra verò duos processus a priore & a posteriore quoque parte habent: dein dura & medullosa, & ab exteriori parte gibba; rursus ab inferioribus quoque capitibus intumescunt. Superiora in sinu coxæ, sicut humeri in ea ossa quæ

scapularum sunt, conjiciuntur: tum infra introrsus leniter tendunt, quò æqualiùs superiora membra sustineant. Atque ideo inferiora quoque capita media sinuantur, quò faciliùs excipi a cruribus possint. Quæ commissura ossè parvo, molli, cartilaginoso tegitur: *patellam* vocant. Hæc super innatans, nec ulli ossi inhærens, sed carne & nervis deligata paulloque magis ad femoris os tendens, inter omnes crurum flexus juncturam tuetur.

Ipsam autem *crus* est ex ossibus duobus: etenim per omnia femur humero, crus verò brachio simile est: adeo ut habitus quoque & decor alterius ex altero cognoscatur; quod ab ossibus incipiens, etiam in carne respondet. Verùm alterum os ab exteriori parte suræ positum est, quod ipsum quoque *Sura* rectè nominatur. Id brevius, suprâque tenuius, ad ipsos talos intumescit: alterum a priori parte positum, cui *Tibiæ* nomen est, longius, & in superiore parte plenius, solùm cum femoris inferiore capite committitur, sicut cum humero cubitus. Atque ea quoque ossa, infra suprâque conjuncta media ut in brachio dehiscunt.

Excipitur autem *crus* infra ossè transverso talorum; idque super os calcis situm est; quod quâdam parte sinuatur, quâdam excessus habet, & procedentia ex talo recipit, & in sinum ejus inseritur. Id quoque sine medulla durum, magisque in posteriorem partem projectum, teretem ibi figuram præsentat. Cætera ossa pedis ad eorum quæ in manu sunt, similitudinem structa sunt: plantæ palmis, digiti digitis, ungues unguibus, respondent.

CAPUT PRIMUM.

SECT. I. Omne autem os, ubi injuria accessit, aut vitiatum, aut finditur, aut frangitur, aut foratur, aut colliditur, aut loco movetur. Id quod vitiatum est, primò ferè pingue fit, deinde vel nigrum vel cariosum: quæ, supernatis gravibus ulceribus aut fistulis, hisque vel longâ vetustate vel etiam cancro occupatis, eveniunt.

Oportet autem ante omnia os nudare, ulcere exciso; &, si latius ejus vitium est quàm ulcus fuit, carnem subsecare, donec integrum os undique pateat: tum id quod pingue est, semel iterumve satis est admoto ferramento adurere, ut ex eo testa recêdat; aut eradere donec jam aliquid cruoris offendatur, quæ integri ossis nota est: nam necesse est aridum sit id quod vitiatum est.

Idem in cartilagine quoque læsâ faciendum est: si quidem ea quoque scalpello radenda est, donec integrum id sit quod relinquatur: deinde sive os, sive cartilâgo rasa est, nitro bene trîto respurgendum est: neque alia faciendâ sunt, ubi caries nigritiesve in summo osse est. Ubi verò penitius os vitiatum est, id vel paullo diutius eodem ferramento adurendum, vel radendum est. Qui radit hæc, audacter imprimere ferramentum debet, ut & agat aliquid, & maturius desinat. Finis est, quum vel ad album os vel ad solidum ventum est. Albo finiri ex nigritie vitium, soliditate quadam ex carie manifestum est: accedere etiam cruoris aliquid integro, suprâ dictum est: si quando au-

tem, an aliùs descenderit utrumlibet, dubium est.

Nam in carie quidem expedita cognitio est: specillum enim tenue in foramen demittitur, quod magis minusve intrando, vel in summo cariem esse, vel aliùs descendisse testatur. Nigrities colligi quidem potest etiam ex dolore & ex febre: quæ ubi mediocria sunt, illa altè descendisse non potest. Manifestior tamen adactâ terebrâ fit: nam finis vitii est, ubi scobis nigra esse desiit.

Igitur si caries altè descendit, per terebram purganda crebris foraminibus est, quæ altitudine vitium æquent: tum in ea foramina demittenda candentia ferramenta sunt, donec inde siccum os ex toto fiat. Simul enim post hæc & resolveretur ab inferiore osse, quodcumque vitiatum est, & is sinus carne replebitur; & humor aut nullus postea feretur, aut mediocris.

Sin autem nigrities ad alteram quoque partem ossis transit, oportet excídi: atque idem in carie quoque ad alteram partem ossis non penetrante fieri potest. Quod totum vitiatum, totum eximendum est: si inferior pars integra est, eatenus quod corruptum est, excídi debet. Item sive capitis sive pectoris os, sive costa cariota est, inutilis ustio est, & excidendi necessitas est.

Neque audiendi sunt qui, osse nudato, diem tertium exspectant, ut tunc excídat: ante inflammationem enim tutius omnia tractantur. Itaque quantum fieri potest, eodem momento & cutis incidenda est, & os detergendum & omni vitio liberandum est: longèque perniciosissimum est, quod in osse pectoris est; quia vix, etiam sã

rectè cessit curatio , veram sanitatem reddit.

Exciditur verò os duobus modis : si parvulum est quod læsum est , modiolò quem *χονίτιον* Græci vocant ; si spatiosum , terebris. Utriusque rationem proponam.

Modiolus ferramentum concavum teres est , imis oris serratum , per quod medium clavus ipse quoque interiore orbe cinctus demittitur. *Terebrarum* autem duo genera sunt : alterum simile ei quo fabri utuntur ; alterum capituli longioris , quod ab acuto mucrone incipit , deinde subito latius fit , atque iterum ab alio principio paullo minus quàm aequaliter sursum procedit.

Si vitium in angusto est , quod comprehendere modiolus possit , ille potius aptatur : & , si caries subest , medius clavus in foramen demittitur : si nigrities , angulo scalpri sinus exiguus fit qui clavum recipiat , ut , eò insistente , circumactus modiolus delabi non possit : deinde is habênâ quasi terebra convertitur. Est quidam premendi modus , ut & foret , & circumagatur ; quia si leviter imprimitur , parum proficit ; si graviter , non movetur.

Neque aliènum est instillare paulum rosæ vel lactis , quò magis lubrico circumagatur : quod ipsum tamen si copiosius est , aciem ferramenti hebetat. Ubi jam iter modiolò impressum est , melius clavus educitur , & ille per se agitur : deinde quum sanitas inferioris partis scobe cognita est , modiolus removeretur.

At si latius vitium est quàm ut illo comprehendatur , terebrâ res agenda est. Eâ foramen fit in

ipso fine vitiosi ossis atque integri, deinde alterum non ita longè, tertiumque donec tactus is locus qui excidendus est, his cavis cinctus sit: atque ibi quoque quatenus terebra agenda sit, scobis significat. Tunc excisorius scalper ab altero foramine ad alterum malleolo adactus, id quod inter utrumque medium est, excidit: ac sic ambitus similis ei fit, qui in angustiorem orbem modiolò imprimitur. Utro modo verò id circumductum est, idem excisorius scalper in osse corrupto planus summam quamque testam levet, donec interdum os relinquatur.

Vix umquam nigrities, interdum caries per totum os perrumpit, maximèque ubi vitiata calvaria est. Id quoque vitii specillo significatur, qui depressus in id foramen quod infra solidam sedem habet, & ob id renitens aliquid invenit, & madens exit. Si pervium invenit, altiùs descendens inter os & membranam, nihil oppositum invenit, educiturque siccus: non quo non subsit aliqua vitiosa sanies; sed quoniam ibi, ut in latiore sede, diffusa sit.

Sive autem nigrities quam terebra detexit, sive caries quam specillum ostendit, os transit, modiolò quidem usus ferè supervacuus est; quia latius pateat necesse est, quod tam altè processit. Terebrâ verò eâ quam secundo loco posui, utendum; eaque ne nimis incalescat, subinde in aquam frigidam demittenda est. Sed tum majore curâ agendum est, quum jam aut simplex os dimidium perforatum est, aut in duplici superius: illud, spatium ipsum; hoc, sanguis significat.

Ergo tum lentius ducenda habena, suspendendaque magis sinistra manus est, & sæpius attollenda, & foraminis altitudo consideranda: ut quando-cumque os perrumpitur, sentiamus, neque periclitemur, ne mucrone terebræ membrana lædatur: ex quo graves inflammationes cum periculo mortis oriuntur.

Factis foraminibus, eodem modo media septa, sed multo circumspicius excidenda sunt, ne fortè angulus scalpri eandem membranam violer, donec fiat aditus per quem membranæ custos immittatur: *μενιγορύλακα* Græci vocant. Lamina ænea est, firma, paullum resima, ab exteriori parte lævis: quæ ubi demissa est, ut exterior pars ejus cerebro propior sit, subinde ei subjicitur quod scalpro discutiendum est: ac si excipit ejus angulum, ultrà transire non patitur; eoque & audacius & tutius scalprium malleolo subinde medicus ferit, donec excisum undique os eadem laminâ levètur, tollique sine ullâ noxâ cerebri possit. Ubi totum os ejectum est, circumradendæ lævandæque sunt oræ; & si quid scobis membranæ insèdit, colligendum. Ubi, superiori parte sublatâ, inferior relicta est, non oræ tantum, sed os quoque totum lævandum est; ut sine noxâ postea cutis increscat, quæ aspero ossi innascens protinus non sanitatem, sed novos dolores movet. Patefacto cerebro, quâ ratione agendum sit, dicam, quum ad fracta ossa venero.

Si basis aliqua servata est, supèr imponenda sunt medicamenta non pinguia, quæ recentibus vulneribus accommodantur, supràque imponenda lana suc-

cida oleo atque aceto madens. Ubi tempus processit, ab ipso osse caro increscit, eaque factum manu sinum complet. Si quod etiam os adustum est, a parte sanâ recedit; subitque inter integram atque emortuam partem caruncula quæ quod abscessit, expellit; idque ferè quia testa tenuis & angusta est, λεπὶς, id est squama, a Græcis nominatur.

Potest etiam evenire, ut ex istu neque findatur os, neque perfringatur; sed summum tantum collidatur exaspereturque: quod ubi incidit, radi & lævari satis est.

Hæc quamvis maximè fiunt in capite, tamen cæteris quoque ossibus communia sunt; ut, ubicumque idem incidit, eodem remedio sit utendum. At quæ fracta, fissa, forata, collisa sunt, quasdam proprias in singulis generibus, quasdam communes in pluribus curationes requirunt: de quibus protinus dicam, initio ab eadem calvariâ accepto.

SECT. II. Igitur ubi ea percussa est, protinus requirendum est, num bilem is homo vomuerit; num oculi ejus obcæcati sint; num obmutuerit; num per nares auresve sanguis ei effluerit; num conciderit; num sine sensu quasi dormiens jacuerit: hæc enim non nisi osse fracto eveniunt; atque ubi incidèrunt, scire licet necessariam, sed difficilem curationem esse. Si verò etiam torpor accessit, si mens non constat, si nervorum vel resolutio vel distentio secuta est, veri simile est etiam cerebri membranam esse violatam; eoque in angusto magis spes est. At si nihil horum secutum est, potest etiam dubitari, an os fractum

sit : & protinus considerandum est , lapide an ligno , an ferro an alio telo percussum sit , & hoc ipso laevi an aspero , mediocri an vastiore , vehementer an leniter ; quia quo mitior ictus fuit , eo facilius os ei restitisse credibile est. Sed nihil tamen melius est , quàm certiore id notâ explorare.

Ergo quâ plaga est , demitti specillum oportet , neque nimis tenue , neque acutum , ne , quum in quosdam sinus naturales incidit , opinionem fracti ossis frustra faciat ; neque nimis plenum , ne parvula rimula fallant. Ubi specillum ad os venit , si nihil nisi laeve & lubricum occurrit , integrum ad videri potest : si quid asperi est , utique quâ suturâ non sunt , fractum os esse testatur.

A suturis se deceptum esse Hippocrates memoriae prodidit , more scilicet magnorum virorum , & fiduciam magnarum rerum habentium. Nam levia ingenia , quia nihil habent , nihil sibi detrahunt : magno ingenio , multâque nihilo minùs habituro , convenit etiam simplex veri erroris confessio , præcipuèque in eo ministerio quod utilitatis causâ posteris traditur , ne qui decipiantur eâdem ratione , quâ quis antè deceprus est. Sed hæc quidem alioquin magni memoria professoris , uti interponeremus , efficit.

Potest autem sutura eo nomine fallere , quia æquè aspera est , ut aliquis hanc esse , etiam si rima est , existimet eo loco quo subesse hanc veri simile est. Ergo eo nomine decipi non oportet , sed os aperire tutissimum est. Nam neque utique certa sedes , ut suprâ posui , suturarum est ; & potest idem , & naturaliter commissum & ictu

fissum esse, juxtave aliquid fissum habere. Quia aliquando etiam, ubi ictus fuerit vehementior, quamvis specillo nihil invenitur, tamen aperire commodius est. Ac si ne tum quidem rima manifesta est, inducendum super os atramentum scriptorium est, deinde scalpro id deradendum; nigritiem enim continet, si quid fissum est.

Solet etiam evenire, ut alterâ parte fuerit ictus, & os alterâ fiderit. Itaque si graviter aliquis percussus est, si mala indicia subsecuta sunt, neque eâ parte quâ cutis discussa est, rima reperitur, non incommodum est parte alterâ considerare, num quis locus mollior sit & tumeat, eumque aperire, si quidem ibi fissum os reperiretur. Nec tamen magno negotio cutis sanescit, etiam si frustra desecta est. Os fractum, nisi succursum est, gravibus inflammationibus afficit, difficiliusque postea tractatur.

Rarò, sed aliquando tamen, evenit ut os quidem totum integrum maneat, intus verò ex ictu vena aliqua in cerebri membranâ rupta aliquid sanguinis mittat, isque ibi concretus magnos dolores moveat, & oculos quibusdam obcæcet. Sed ferè contra id dolor est, & eo loco cute incisâ pallidum os reperitur: ideòque id quoque os excidendum est. Quacumque autem de causâ curatio hæc necessaria est, si nondum satis cutis patefacta est, latius aperienda est, donec quidquid læsum est, in conspectu sit. In quo ipso videndum est, ne quid ex ipsâ membranulâ quæ sub cute calvariam cingit, super os relinquatur: siquidem hæc scalpro terebrisve lacerata, vehementes febres cum in-

flammationibus excitat : itaque eam commodius est ex toto ab osse deduci. Plagam , si ex vulnere est , talem necesse est habeamus , qualem acceperimus : si manu facienda est , ea ferè commodissima est , quæ duabus transversis lineis literæ X figuram accipit , ut deinde a singulis procedentibus angulis cutis subsecetur

Inter quæ si sanguis fertur , spongiâ subinde in aceto tinctâ cohibendus est , occupandusque obiectis linamentis , & caput altiùs excitandum. Neque id vitium ullum metum , nisi inter musculos qui tempora continent , affert ; sed ibi quoque nihilo minus tutò fit.

In omni verò fisso fractove osse protinus antiquiores medici ad ferramenta veniebant , quibus id exciderent : sed multo melius est , antè emplastra experiri quæ calvariæ causâ componuntur. Eorum aliquid oportet ex aceto mollitum per se super fissum fractumve os imponere , deinde super id aliquanto latius quàm vulnus est , eodem medicamento illitum linteolum , & præter ea succidam lanam aceto tinctam : tunc vulnus deligare , & quotidie resolvere , similiterque curare usque ad diem quintum. A sexto die , etiam vapore aquæ calidæ per spongiam fovère ; cæteraque eadem facere.

Quod si caruncula increscere cœperit , & febricula aut soluta erit , aut levior , & cupiditas cibi reverterit , satisque somni accedat , in eodem medicamento erit perseverandum. Procedente deinde tempore , emolliendum id emplastrum adjecto cerato ex rosa factò , quò faciliùs carnem pro-

dūcat : nam per se reprimendi vim habet. Hac ratione sæpe rimæ callo quodam implentur , estque ea ossis velut cicatrix , & latius fracta ossa , si qua inter se non cohærebant , eodem callo , glutinantur , estque id aliquanto melius velamentum cerebro , quàm caro quæ exciso osse increscit.

Si verò sub prima curatione febris intenditur , brevesque somni & iidem per somnia tumultuosi sunt , si ulcus madet neque alitur , & in cervicibus glandulæ oriuntur , si magni dolores sunt , cibique super hæc fastidium increscit ; tum demum ad manum scalprumque veniendum est.

Duo verò sub istu calvariæ pericula sunt , ne vel os findatur , vel medium desidat : si fissum est , possunt oræ esse compressæ ; vel quia altera super alteram excessit , vel etiam quia vehementer rursus se commiserunt. Ex quo evenit , ut humor ad membranam quidem descendat , exitum verò non habeat ; ac sic eam irretet , & graves inflammationes moveat. At ubi medium desedit , eandem cerebri membranam os urget , interdum etiam ex fracturâ quibusdam velut aculeis pungentibus. His ita succurrendum est , ut tamen quàm minimum ex osse dematur. Ergo si ora alteri insedit , satis est id quod eminent , plano scalpro excidere ; quo sublato , jam rima hiat quantum curationi satis est.

At si oræ inter se comprimuntur , a latere ejus rimæ interposito digitî spatio terebrâ foramen faciendum est , ab eoque scalper duabus lineis ad rimam agendus ad similitudinem V literæ sic , ut vertex ejus a foramine basis ad rimam sit. Quòd si rima

longius patet, ab altero foramine rursus similis sinus fieri debet; & ita nihil latens sub eo osse concavo est, abundeque exitus datur intus lædentibus.

SECT. III. Nec si fractum quidem os desedit, torum excidi necesse est. Sed sive torum perfractum est, & ab alio ex toto recessit, sive circumpositæ calvariæ inhæret; exiguâ parte ab eo quod naturaliter se habet, scalpro dividendum est: deinde in eo quod desedit juxta rimam quam fecimus, foramina addenda sunt: si in angusto noxa est, duo; si latius patet, tria: sepraque eorum excidenda: & tum scalper utrinque ad rimam agendus sic, ut lunatum sinum faciat, imaque pars ejus intus ad fracturam, cornua ad os integrum spectent.

Deinde, si qua labant, & ex facili removeri possunt, forfice ad id factâ colligenda sunt, maximèque ea quæ acuta membranam infestant. Si id ex facili fieri non potest, subjicienda lamina est, quam custodem ejus membranæ esse proposui; & super eam quidquid spinosum est, & intus eminet, excidendum est: eâdem laminâ, quidquid deorsum insidet, attollendum. Hoc genus curationis efficit, ut quâ parte fracta ossa tamen inhærent, solidentur; quâ parte abrupta sunt, sine ullo tormento sub medicamentis tempore excidant, spatiumque inter hæc satis illis magnum ad extrahendam saniem relinquatur, plusque in osse propugnaculi cerebrum habeat, quàm habiturum fuerit eo exciso.

His factis, ea membrana acri aceto respersenda est, ut sive aliquid sanguinis ex ea profluit, co-

hibeatur ; sive intus concrētus cruor remanet , discutiat. Tum idem medicamentum eodem modo qui suprà positus est , mollitum , ipsi membranæ imponendum est ; cæteraque eodem modo faciendæ sunt ; quæ ad linteolum illitum & lanam succidam pertinent ; collocandusque is in loco tepido : & curandum quotidie vulnus ; bis etiam æstate.

Quòd si membrana per inflammationem intumuerit , infundenda erit rosa tepida : si usque eò tumebit , ut super ossa quoque emineat , coercet eam bene trita lenticula , vel folia vitis contrita , & cum recenti vel butyro vel adipe anserino mista ; cervixque molliri debebit liquido cerato ex irino factò. At si parum pura membrana videbitur , par modus ejus emplastro & melli miscendus erit , idque supèr infundendum ; ejusque continendi causâ unum aut alterum linamentum injiciendum , & supèr linteolo cui emplastrum illitum sit , contegendum. Ubi satis pura membrana est , eadem ratione adjiciendum emplastro ceratum , ut carnem producat.

Quod ad abstinentiam verò , & primos ulterioresque cibos potionesque pertinet , eadem quæ in vulneribus præcèpi , servanda sunt ; eò magis , quòd periculosius hæc pars afficitur. Quinetiam , quum jam non solùm sustineri , sed ali his quoque oportebit , tamen erunt vitanda quæcumque mandenda sunt ; item fumus & quidquid excitat sternutamentum.

Spem verò certam faciunt membrana mobilis ac sui coloris , caro increscens rubicunda , facilis

motus maxillæ atque cervicis. Mala signa sunt, membrana immobilis, nigra vel livida, vel aliter corrupti coloris; dementia, acris vomitus, nervorum vel resolutio vel distentio, caro livida, maxillarum rigor atque cervicis, cæteraque quæ ad somnum, cibi desiderium, febrem, puris colorem attingunt: eademque in cæteris vulneribus, vel salutaria vel mortifera sunt.

Ubi bene res cedit, incipit ab ipsâ membranâ; vel si os eo loco duplex est, inde quoque caro increscere; eaque id quod inter ossa vacuum est, replet: non numquam etiam super calvariam excrescit. Quod si incidit, inspergenda squama æris est, ut id reprimat cohibeatque, eaque carni superdanda quæ ad cicatricem perducant; omnibusque ea locis commodè inducitur, exceptâ frontis eâ parte, quæ paullum super id est quod inter supercilia est: ibi enim vix fieri potest, ut non per omnem ætatem sit exulceratio; quæ linteolo medicamentum habente contegenda sit. Illa utique capite fracto servanda sunt, ut, donec jam valida cicatrix erit, vitentur sol, ventus, frequens balneum, major vini modus.

SECT. IV. In naribus verò & os & cartilago frangi solet, & quidem modò adversa, modò a latere. Si adversa fracta sunt, alterumve ex his, nares desidunt, difficulter spiritus trahitur; si a latere os fractum est, is locus cavus est: si cartilago, in alteram partem nares declinantur.

Quidquid in cartilagine incidit, excitandum leniter est, aut subjecto specillo, aut duobus digitis utrimque compressis: deinde in longitudinem

implicata linamenta, & molli pelliculâ cincta circumdata, intus adjicienda sunt: aut eodem modo compositum aliquid ex arido penicillo: aut grandis pinna, gummi vel fabrili glutine illita, & molli pellicula circumdata, quæ desiderere cartilaginem non sinat. Sed si adversa ea fracta est, æqualiter utraque naris implenda est: si a latere, crassius esse debet ab eâ parte in quam nasus jacet, ab alterâ tenuius, id quod inseritur. Extrinsecus autem circumdanda habena est mollis, media illita mistis inter se similâ & turis fuligine, eâque supra aures ducenda, & fronti duobus capitibus agglutinanda est: id enim corpori quasi gluten inhærescit, & quum induruit, nares commodè continet. Sin quod intus inditum est, lædit, sicut maximè fit, ubi interior cartilago perfracta est, excitatæ nares eâdem tantùm modò habênâ continendæ sunt; deinde post quattuordecim dies id ipsum demendum est. Resolvitur autem aquâ calidâ, eâque tum is locus quotidie fovendus est.

Sin os fractum est, id quoque digitis in suam sedem reponendum est: atque ubi adversum id iditum est, utraque naris implenda est; ubi a latere, ea in quam os impulsus est; imponendumque ceratum, & paullo vehementiùs deligandum est, quia callus eo loco non ad sanitatem tantùm modò, sed etiam ad tumorem increscit. A tertio die fovendum id aquâ calidâ est, tantòque magis, quanto propius esse sanitati debet. Quòd si plura erunt fragmenta, nihilo minùs extrinsecus singula in suas sedes digitis erunt compellenda, imponendâque extrinsecus eadem ha-

bèna, & super eam ceratum; neque ultra fascia adhibenda est.

At si fragmentum undique resolutum, cum cæteris non glutinabitur, intelligètur id quidem ex humore qui multus ex vulnere ferètur, volsellâ verò extrahetur: finitisque inflammationibus, imponetur aliquod medicamentum ex iis quæ leniter reprimunt. Pejus est, ubi aut ossi aut cartilagini fractæ, cutis quoque vulnus accessit. Id admodum rarò fit: si incidit, illa quidem nihilo minùs eadem ratione in suas sedes excitanda sunt: cuti verò superimponendum emplastrum aliquod ex his quæ recentibus vulneribus accommodata sunt; sed insuper nullo vinculo deligandum est.

SECT. V. In aure quoque interdum rumpitur cartilago: quod si incidit, ante quàm pus oriatur, imponendum glutinans medicamentum est; sæpe enim suppurationem prohibet, & aurem confirmat. Illud & in hac, & in naribus ignorari non oportet; non ipsam quidem cartilagine[m] glutinari, circa tamen carnem increscere, solidarique eum locum: itaque si cum cute cartilago rupta est, cutis utrimque suitur.

Nunc autem de eâ dico quæ, cute integrâ, frangitur. In eâ verò si jam pus natum est, aperienda alterâ parte cutis, & ipsa cartilago contrâ lunatâ plagâ excidenda est: deinde utendum est medicamento leniter sanguinem supprimente, quale lycium est aquâ dilutum, donec sanguis fluere desinat: tum imponendum linteolum cum emplastro sic, ut pingue omne vitetur; & a parte posteriore lana mollis auri subjicienda est, quæ quod

est inter hanc & caput compleat : tum ea leniter deliganda est , & a tertio die vapore , ut in naribus posui , fovenda. Atque in his quoque generibus abstinentia primi temporis necessaria est , donec inflammatio finiatur.

SECT. VI. Ab his ad maxillam venturus indicanda quædam puto , communiter ad omnia ossa pertinentia , ne sæpius eadem dicenda sint.

Omne igitur os modò rectum , ut lignum , in longitudinem finditur , modò frangitur transversum , interdum obliquum : atque id ipsum non numquam retusa habet capita , non numquam acûta. Quod genus pessimum est , quia neque facîle committuntur , quæ nulli retuso innituntur , & carnem vulnerant , interdum nervum quoque aut musculum. Quinetiam aliquando plura fragmenta fiunt ; sed in aliis quidem ossibus ex toto sæpe fragmentum a fragmento recedit ; maxillæ verò semper aliquâ parte fractâ etiam vexata ossa inter se cohærent.

Igitur in primis digitis duobus utrimque prementibus , & ab ore , & ab cute omnino ossa in suam sedem compellenda sunt : deinde , si transversa maxilla fracta est (sub quo casu ferè dens super proximum dentem excidit) ubi ea in suam sedem collocata est , duo proximi dentes , aut , si hi labant , posteriores inter se setâ deligandi sunt. Id in alio genere fracturæ supervacuum est , cætera eadem faciendæ sunt : nam linteolum duplex madens vino & oleo superinjiciendum cum eâdem simillâ & eâdem turis fuligine est : deinde aut fascia injicienda , aut mollis habena mediâ in longitudinem

incisa, ut utrimque meatum complectatur, & inde capita ejus supra caput adducta ibi deligentur.

Illud quoque ad omnia ossa pertinens dictum erit; famem primum esse necessariam, deinde a die tertio humidum cibum, sublatâ inflammatione, paullo pleniorē, eumque qui carnem alat; per omne tempus vinum esse alienum: deinde tertio die resolvi debere, foverisque per spongiam vapore aquæ calidæ, eademque quæ primo fuerunt, superdari: idem die quinto fieri, & donec inflammatio finiatur, quæ vel nono die vel septimo ferè resolvitur: eâ sublatâ, rursus ossa esse tractanda, ut si quid fractum loco suo non est, reponatur: neque id esse solvendum, nisi duæ partes ejus temporis intra quod quæque ossa conferrent, transierint.

Ferè verò intra quartum decimum & unum & vicesimum diem sanescunt, maxilla, mala, jugulum, pectus, latum os scapularum, costæ, spina, coxarum os, os tali, calx, manus, planta: intra vicesimum & tricesimum diem crura, brachiaque: intra septimum & vicesimum & quadragessimum, humeri & femina.

Sed de maxillâ illud quoque adjiciendum est, quòd humidus cibus diu assumendus est: atque etiam quum tempus processit, in lagano similibusque aliis perseverandum est, neque quidquam durius edendum, donec ex toto maxillam callus firmarit: item primis utriusque diebus habendum silentium.

SECT. VII. Jugulum verò si transversum fractum est, non numquam per se rursus rectè coit, & nisi

movètur, sanari sine vinciturâ potest; non numquam verò, maximè ubi motum est, elabitur; ferèque id quod ab humero est sub id quod a pectore est, in posteriorem partem inclinatur. Cujus ea ratio est, quòd per se non movètur, sed cum humeri motu consentit: itaque, eo subsistente, subinde humerus agitatur. Rarò verò admodum in priorem posterioremve partem jugulum inclinatur, adèd ut magni professores numquam se vidisse memoriæ mandarint: sed locuples tamen ejus rei auctor Hippocrates est.

Verùm ut dissimilis uterque casus est, sic quædam dissimilia requirit. Ubi ad scapulas jugulum tendit, simul dextrâ manu planâ placidè propellendus in posteriorem partem humerus est, & illud in priorem attrahendum; ubi ad pectus conversum est, ipsum quidem retro dandum, humerus autem in priorem partem adducendus est: ac, si is inferior est, non id quod a pectore est, deprimendum est, quia immobile est, sed humerus ipse attollendus: sin autem superior est, id quod a pectore est, implendum lanâ, & humerus ad pectus deligandus est. Si acuta fragmenta sunt, incidi contrâ cutis debet; & ex ossibus ea quæ carnem vulnerant, præcidenda sunt: tum retusa ossa committenda sunt. Si quod ab aliquâ parte eminent, opponendum ei triplex linteolum est, in vino & oleo tinctum.

Si plura fragmenta sunt, excipienda sunt ex ferulâ facto canaliculo, eodemque intus incerato; ne fascia diducatur, quæ jugulo composito circumdanda est sæpius potiùs quàm valentiùs: quòd

ipsum quoque in omnibus ossibus fractis perpetuum est. A dextro verò jugulo, si id fractum est, ad alam sinistram, a sinistro ad dexteram, rursusque sub alâ sanâ fascia dari debet. Post hæc si jugulum ad scapulas inclinatum est, brachium ad latus; si in partem priorem, ad cervicem deligandum est, supinusque homo collocandus; cæteraque eadem faciendâ, quæ suprâ comprehensa sunt.

Sunt verò plura ossa ferè immobilia, vel dura, vel cartilaginosa, quæ vel franguntur, vel forantur, vel colliduntur, vel finduntur, ut malæ, pectus, latum os scapularum, costæ, spina, coxarum os, os tali, calx, manus, planta: horum omnium eadem curatio est.

Si suprâ vulnus est, id suis medicamentis nutriendum est: quo sanescente, rimas quoque ossis, aut si quod foramen est, callus implet. Si cutis integra est, & os læsum esse ex dolore colligimus, nihil aliud quàm quiescendum, imponendumque ceratum est, & leniter deligandum, donec sanitate ossis dolor finiatur.

SECT. VIII. Quædam tamen & de costa dicenda sunt, quia juxta viscera sunt, gravioribusque periculis is locus expositus est.

Hæc quoque igitur interdum sic finditur, ut ne summum quidem os, sed interior pars ejus quæ rara est, lædatur: interdum sic, ut eam totam is casus perruperit. Si tota fracta non est, nec sanguis expuitur, nec febricula sequitur, nec quidquam suppûrat, nisi admodum rarò, nec dolor magnus est; tactu tamen is locus leviter indolescit; abundè est eadem quæ suprâ scripta sunt,

sunt, facere, & a mediâ fasciâ incipere deligare, ne in alterutram partem hæc cutem inclinēt.

Ab uno verò & vicesimo die, quo utique os esse debet glutinatum, id agendum: cibis uberioribus est utendum, ut corpus quàm plenissimum fiat, quò melius os vestiat quod illo loco tenerum adhuc injuriæ sub tenui cute expositum est. Per omne autem tempus curationis vitandus clamor, stridor, sermo quoque, tumultus, ira, motus vehementior corporis, fumus, pulvis, & quidquid vel tussim vel sternutamentum movet; nec spiritum quidem magnopere continere expedit.

At si tota costa perfracta est, casus asperior est: nam & graves inflammationes, & febris, & suppuratio, & sæpe vitæ periculum sequitur, & sanguis exspuitur. Ergo, si vires patiuntur, ab eo brachio quod super eam costam est, sanguis mittendus est: si non patiuntur, alvus tantùm sine ullo acri ducenda est, diutiusque inediâ pugnandum. Panis verò ante septimum diem non assumendus, sed unâ sorbitione vivendum, imponendumque ei loco ceratum ex lino factum, cui cocta quoque resina adjecta sit, aut Polyarchi maelagma, aut panaces ex vino & rosâ & oleo, superque imponenda lana succida mollis, & duæ fasciæ a mediis orsæ, minimèque adstrictæ. Multo verò magis omnia vitanda, quæ suprâ posui, adeò ut ne spiritus quidem sapius movendus sit.

Quòd si tussis infestabit, ad id potio sumenda erit, vel ex trixagine, vel ex ruta, vel ex herba fœchade, vel ex cumino & pipere. Gravioribus verò doloribus argentibus, cataplasma imponi quoque

conveniet vel ex lolio , vel ex hordeo cui pinguis fici tertia pars sit adjecta : & id quidem interdium superjacebit ; noctu verò idem , aut ceratum , aut malagma , aut panni , quia potest cataplasma decidere. Ergo alterno quoque die resolventur , donec jam cerato aut malagmate possimus esse contenti : & decem quidem diebus extenuabitur fame corpus , ab undecimo verò ali incipiet ; ideòque etiam laxior quàm primò fascia circumligabitur ; ferèque ea curatio ad quadragesimum diem perveniet.

Sub quâ si metus non erit suppurationis , plus malagma quàm ceratum ad digerendum proficiet. Si suppuratio vicerit , neque per quæ suprâ scripta sunt , discuti potuerit , omnis mora vitanda erit , ne os infrâ vitietur ; sed quâ parte maximè tumebit , eò demittendum erit candens ferramentum , donec ad pus perveniat ; idque effundendum. Si nusquam caput se ostendit , ubi maximè pus subsit , sic intelligimus. Cretâ cimoliâ totum locum illiniemus , & siccati patiemur : quo loco maximè humor in ea perseverabit , ibi pus proximum erit , isque urî debet.

Si latius aliquid abscedet , duobus aut tribus locis erit perforandum , demittendumque linamentum , aut aliquid ex penicillo quod summum lino sit devinctum , ut facilè educatur : reliqua eadem , quæ in cæteris aduflis , facienda sunt. Ubi purum erit ulcus , ali corpus debet , ne rabes , perniciosâ futura , id malum subsequatur. Non numquam etiam levius ipso offe affecto , & internitia neglecto , non pus , sed humor quidam ,

muccis similis, intus coit, mollescitque contra cutis: in qua simili ustione utendum est.

In spinâ quoque est quod propriè notemus. Nam si id quod ex vertebra excêdit, aliquo modo fractum est, locus quidem concavus fit; punctiones autem in eo sentiuntur, quia necesse est ea fragmenta spinosa esse: quo fit, ut homo in anteriorem partem subinde nitatur. Hæc noscenda rei causâ sunt: medicamentis verò iisdem opus est, quæ primâ parte hujus capituli exposita sunt.

SECT. IX. Similes rursus ex magnâ parte casus curationesque sunt humeris & femoribus: communia etiam quædam humeris, brachiis, feminibus, cruribus, digitis: si quidem ea minùs periculosè media franguntur.

Quo propior fractura capiti vel superiori vel inferiori est, eo pejor est: nam & majores dolores affert, & difficiliùs curatur. Earum maximè tolerabilis est simplex, eaque transversa; pejor, ubi fragmenta multa sunt atque obliqua; pessima ubi eadem acuta. Non numquam autem fracta in his ossa in suis sedibus remanent; multo sæpius excidunt, aliudque super aliud effertur: id quoque ante omnia considerari debet, & sunt notæ certæ. Si suis sedibus sunt, mota resonant, punctioisque sensum repræsentant; tactu inæqualia sunt. Si verò non adversa, sed obliqua junguntur, quod fit sæpe ubi loco suo non sunt, membrum id altero e latere brevius est, & musculi ejus tument.

Ergo si hoc deprehensum est, protinus id membrum oportet extendere: nam nervi musculique intenti per ossa contrahuntur, neque in suum locum

cum veniunt, nisi illos per vim aliquis intenderit. Rursus, si primis diebus id omissum est, inflammatio oritur; sub qua & difficilè & periculose vis nervis adhibetur: nam distentio nervorum vel cancer sequitur, vel certè, ut mitissimè agatur, pus. Itaque si ante reposita ossa non sunt, post eam reponenda sunt.

Intendere autem digitum vel aliud quodque membrum, si adhuc tenerum est, etiam unus homo potest, quum alteram partem dextrâ, alteram sinistrâ prendit: valentius membrum duobus eget, qui in diversa contendunt. Si firmiores nervi sunt, ut in viris robustis, maximèque eorum feminibus & cruribus evepit, habènis quoque vel linteis fasciis utrimque capita articulorum deliganda, & per plures in diversa ducenda sunt. Ubi paullò longius quàm naturaliter esse debet, membrum vis fecit; tum demum ossa manibus in suam sedem compellenda sunt; indiciumque ossis repositi est dolor sublatus. Et membrum alteri parti æquatum involvendum duplicibus triplicibusve pannis in vino & oleo tinctis, quos lineos esse commodius est.

Perè verò fasciis sex opus est. Prima brevissima adhibenda, quæ circa fracturam ter voluta sursum versus feratur, & quasi in cochleam serpat; satisque est eam ter hoc quoque modo circuire. Altera dimidio longior est: si quâ parte os eminet; ab ea, si totum æquale est, undelibet super fracturam incipere debet priori adversa, deorsumque tendere, atque iterum ad fracturam reversa in superiore parte ultra priorem fasciam desinere,

Super has injiciendum latiore linteo ceratum est, quod eas contineat; ac si quâ parte os eminent, triplex eâ pannus subjiciendus, eodem vino & oleo madens. Hæc tertiâ fasciâ comprehendenda sunt quartâque sic, ut semper insequens priori adversa sit, & tertia tantum in inferiore parte, tres in superiore finiantur, quia satius est sapius circuire, quàm nimis adstringi; si quidem id quod nimis adstrictum est, alienatur, & cancro opportunum est: articulum autem quàm minimè vincire opus est; sed si juxta hunc os fractum est, necesse est.

Deligatum verò membrum in diem tertium continendum est: eaque vinctura talis esse debet, ut primo die nihil offenderit, non tamen laxa visa sit; secundo laxior, tertio jam pæne resoluta. Ergo tum rursus id membrum deligandum, adjiciendaque prioribus quinta fascia est; iterumque quinto die resolvendum est, & sex fasciis tum involvendum sic, ut tertia & quinta infra, cæteræ suprâ finiantur. Quotiescumque autem solvitur membrum, calidâ aquâ fovendum est: sed si juxta articulum fractura est, diu instillandum vinum est, exiguâ parte olei adjectâ, eademque omnia facienda donec aded inflammatio solvatur, ut tenuius quoque quàm ex consuetudine id membrum fiat. Quod si septimus dies non dedit, certè nonus exhibet: tum facillimè ossa tractantur.

Rursus ergò si parum commissa sunt, committi debent: si qua fragmenta eminent, in suas sedes reponenda sunt: deinde eodem modo membrum deligandum, ferulæque super accommodandæ

sunt, quæ fissæ circumpositæque ossa in suâ sede contineant; & , in quam fractura inclinât, ab ea latior valentiorque ferula imponenda est.

Eas quoque omnes circa articulum esse oportet resimas, ne hunc lædant, nec ultrâ adstringi quàm ut ossa contineant: & quum spatio laxentur, tertio quoque die paullum habénis suis coartari: ac si nulla prurigo, si nullus dolor est, sic manêre donec duæ partes ejus temporis quo os quodque confervet, compleantur: postea leviùs aquâ calidâ fovêre, quia primo digeri materiam opus est, tum evocari. Ergo cerato quoque liquido id leniter est ungendum, perfricandâque summa cutis est, laxiusque id deligandum est. Tertio quoque die solvendum sic, ut remotâ calidâ aquâ, cætera eadem fiant: tantùm modò singulæ fasciæ, quoties resolutæ fuerint, subtrahantur.

1°. Hæc communia sunt, illa propria. Si quidem humerus fractus non sic, ut membrum aliud, intenditur; sed homo collocatur alto sedili, medicus autem humiliore adversus. Una fascia brachium amplexa ex cervicè ipsius qui læsus est, id sustineat; altera ab alterâ parte super cubitum data, ibi accipit nodum: tertia vincito imo humero deorsum demittitur, ibi quoque capitibus ejus inter se junctis. Deinde ab occipitio ipsius, minister sub eâ fasciâ quam secundo loco posui, porrecto, si dexter humerus ducendus est, dextro; si sinister, sinistro brachio, demissum inter femina ejus qui curatur, baculum tenet: medicus super eam fasciam de qua tertio loco dixi, plantam injicit dextram, si sinister; sinistram si dexter humerus

curatur; simulque alteram fasciam minister atollit, alteram premit medicus: quo fit ut leniter humerus extendatur. Fasciis verò, si medium aut imum os fractum est, brevioribus opus est; si summum, longioribus, ut ab eo sub alterâ quoque alâ per pectus & scapulas porrigantur.

Protinus verò brachium quum deligatur, sic inclinandum est id quod afficit, ut ante fascias quoque sic figuratum sit: ne postea suspensum aliter quàm deligabatur, humerum inclinet: brachioque suspenso, ipse quoque humerus ad latus leniter deligandus est: per quæ fit ut minimè moveatur: ideòque ossa sic se habent, ut aliquis composuit. Quum ad ferulas ventum est, extrinsecus esse earum longissimæ debent, a lacerto breviores, sed sub alâ brevissimæ. Sæpius eæ resolvendæ sunt, ubi in viciniâ cubiti humerus fractus est, ne ibi nervi rigescant, & inutile brachium efficiant. Quoties solutæ sunt, fractura manu continenda, cubitus aquâ calidâ fovendus & molli cerato perfricandus; ferulæque vel omnino non imponendæ contra eminentiam cubiti, vel aliquanto breviores sint.

2º. At si brachium fractum est, in primis considerandum est, alterumne os an utrumque comminutum sit: non quòd alia in ejus modi casu curatio sit admovenda; sed primùm, ut valentiùs extendatur, si utrumque os fractum est; quia necesse est minùs nervos contrahi, altero osse integro eosque intendente: deinde, ut curiosiùs omnia in continendis ossibus fiant, si neutrum alteri auxilio est: nam ubi alterum integrum est, plus

opis in eo quàm in fasciis ferulisque est. Deligari autem brachium debet paullum pollice ad pectus inclinato, si quidem is maximè brachii naturalis habitus est; idque involutum mitellâ commodissimè excipitur, quæ latitudine ipsi brachio par, perangustis capitibus collo injicitur; atque ita commodè brachium ex cervîce suspensum est: idque paullum supra cubiti alterius regionem pendere oportet.

Quod si ex summo cubito quid fractum sit, glutinare id vinciendo aliènum est; fit enim brachium immobile: at si nihil aliud quàm dolori occursum est, idem qui fuit, ejus usus est.

3°. In crure æquè ad rem pertinet, alterum saltem os integrum manère. Commune verò ei femorîque est quod, ubi deligatum est, in canalem conjiciendum est. Is canalis & ab inferiori parte foramina habeat, per quæ si quis humor excefferit, descendat; & a planta moram quæ simul & sustineat eam, & delabi non patiat; & a lateribus cava per quæ, loris datis, mora quidem crus femurque, ut collocatum est, detineat. Esse etiam is debet a planta, si crus fractum est, circa poplitem; si femur, usque ad coxam sit juxta superius caput femoris sic, ut ipsa quoque coxa insit. Neque tamen ignorari oportet, si femur fractum est, fieri brevius, quia numquam in antiquum statum revertitur, summisque digitis postea cruris ejus insisti: ex quo multa femori debilitas est, ubi fortunæ negligentia quoque accessit.

4°. Digitum satis est ad unum funiculum post inflammationem deligari.

His proprie ad singula membra pertinentibus, rursus illa communia sunt. Primis diebus fames; deinde tum quum jam increscere callum oportet, liberalius alimentum; longa a vino abstinentia, fomentum aquæ calidæ, dum inflammatio est, liberale; quum ea desiit, modicum: tum etiam longior ex liquido cerato exterioribus membris, & mollis tamen unctio. Neque protinus exercendum id membrum, sed ad antiquos usus paulatim & leniter reducendum est.

Gravius aliquanto est, quum ossis fracturæ carnis quoque vulnus accessit, maximèque, si id musculi femoris aut humeri senserunt; nam & inflammationes multò graviore, & promptiores caneros habent.

Ac femur quidem, si ossa interse recesserunt, ferè præcidi necesse est: humerus verò quoque in periculum venit, sed faciliùs conservatur. Quibus periculis etiam magis id expositum, quod juxta ipsos articulos ictum est: curiosiùs igitur agendum est. Et musculus quidem per mediam plagam transversus præcidendus; sanguis verò, si parum fluxit, mittendus: corpus inedia in decimum diem extenuandum. Ac reliqua quidem membra lentiùs intendenda, & leniùs in his ossa in suam sedem reponenda sunt: his verò neque intendi nervos, neque ossa tractari satis expedit: ipsique homini permittendum est ut sic ea collocata habeat, quemadmodum minimè lædunt.

Omnibus autem his vulneribus imponendum primò linamentum est vino madens, cui rosæ paululum admodum adjectum sit: cætera eadem. Deliganda fasciis sunt aliquanto quàm vulnus est

latioribus, laxiùs scilicet quàm si ea plaga non esset: quantoque faciliùs & alienari & occupari cancro vulnus potest, numero potiùs fasciarum id agendum est, ut laxæ quoque æquè contineant.

Quod in femore humeroque sic fiet, si ossa fortè rectè concurrerint: sin aliter se habebunt, eatenus circumdari fascia debebit, ut impositum medicamentum contineat. Cætera eadem quæ suprâ scripsi, facienda sunt; præter quàm quòd neque ferulis neque canalibus, inter quæ vulnus sanescere non potest, sed pluribus tantum modò & latioribus fasciis opus est: ingerendum quoque subinde in eas est calidum oleum & vinum; magisque in principio: fame utendum vulnus calidâ aquâ fovendum, frigusque omni ratione vitandum est; & transeundum ad medicamenta quæ puri movendo sunt: major quoque vulneris quàm ossis cura agenda: ergo quotidie solvendum id nutriendumque est.

Inter quæ si quod parvulum fragmentum ossis eminent, id si retusum est, in suam sedem dandum; si acutum, antè acumen ejus, si longius est, præcidendum; si brevius, limandum & utrimque scalpro lævandum; tum ipsum recondendum est: ac si id manus facere non potest, volsella, quali fabri utuntur, injicienda est rectè se habenti capiti ab ea parte quâ sîma est, ut eâ parte quâ gibba est, eminent os in suam sedem compellat. Si id majus est, membranulisque cingitur, sinere oportet eas sub medicamentis resolvi; idque os, ubi jam nudatum est, abscindere; quod maturius scilicet faciendum est. Prodest quoque eâ ratione

& os coire, & vulnus sanescere; illud suo tempore, hoc prout se habet.

Non numquam etiã in magno vulnere evenit, ut fragmenta quãdam velut emoriantur, neque cum cãteris coãant: quod hĩc quoque ex modo fluentis humoris colligitur; quo magis necessariunt est sapius ulcus resolvere atque nutrire. Sequitur verò, ut id os per se post aliquot dies excidat: ac quum jam misera antea conditio vulneris sit, tamen id interdum majus latiusque facies.

Sãpe etiam, integrã cute, os abrumpitur, protinusque prurigo & dolor oritur. Quã solvere, si accidit, maturius oportet, & fovẽre aquã per æstatem frigidã, per hiemen egelidã; deinde cæratum myrteum imponere.

Interdum fractura quibusdam velut aculeis carnem vexat; quo a prurigine & punctiõibus cognito, aperire id melius, eosque aculeos præcidere necesse habes. Reliqua verò curatio in utroque hoc casu eadem est quã, ubi ictus plagam protinus intulit.

Puro jam ulcere, cibus hĩc quoque utendum est carnem producentibus. Si brevius adhuc membrum est, & ossa loco suo non sunt, paxillus tenuis & quã lævissimi generis inter ea demitti debet sic, ut capite paullum supra ulcus emineat, isque quotidie plenior adigendus est, donec par id membrum alteri fiat: tum paxillus removendus, vulnusque sanandum est. Cicatrix inducta fovenda frigidã aquã est, in qua myrtus, edera, aliãve similes verbẽnã decoctã sint; illiniendumque medicamentum quod siccet, & magis etiam hĩc quic-

scendum, donec id membrum confirmetur.

Si quando verò ossa non conferbuérunt, quia sæpe mota sunt, sæpe soluta, in aperto deinde curatio est; possunt enim coire. Si vetustas occupavit, membrum extendendum est, ut aliquid lædatur: ossa inter se manu dimovenda, ut concurrente exasperentur, & ut si quid pingue est, eradatur, totumque id quasi recens fiat; magnâ tamen curâ habitâ, ne nervi musculive lædantur. Tum vino fovendum est, in quo malicorium decoctum sit, imponendumque idipsum ovi albo mistum: tertio die resolvendum, fovendumque aquâ, in qua verbénæ de quibus suprâ dixi, decoctæ sint: quinto die idem faciendum, ferulæque circumdandæ. Cætera & antè & post eadem faciendâ, quæ suprâ scripsi.

Solent tamen interdum diversa inter se ossa conservère; eoque & brevius membrum & indecorum fit; & si capita acutiora sunt, assiduæ punctiones sentiuntur: ob quam causam frangi rursus ossa & dirimi debent. Id hoc modo fit. Calidâ aquâ multâ membrum id fovetur, & ex cæto liquido perfricatur intenditurque: & inter hæc medicus pertractans ossa, ut, adhuc tenero callo, manibus ea diducit, compellitque id quod eminent, in suam sedem; & si parum valuit, ab ea parte in quam os se inclinât, involutam lanâ regulam objicit: atque ita deligando assuescere iterum vetustæ sedi cogit.

Non numquam autem rectè quidem ossa cohæserunt, superincrêvit verò nimius callus; ideoque locus intumuit. Quod ubi incidit, diu leniterque

id membrum perfricandum est ex oleo & sale & nitro, multúmque aquâ calidâ salsâ fovendum, & imponendum malagma quod digerat, adstrictiúsque alligandum: oleribus quoque & præterea vomitu utendum, per quæ cum carne callus quoque extenuatur. Confert quoque aliquid de sinapi cum ficu in alterum par membrum impositum, donec id paullum erodat, eoque evocet materiam. Ubi his tumor extenuatus est, rursus ad ordinem vitæ revertendum est.

CAPUT SECUNDUM.

Ac de fractis quidem ossibus hætenus dictum sit. Moventur autem ea sedibus suis duobus modis: nam modò quæ juncta sunt inter se, dehiscunt, ut quum latum scapularum os ab jugulo recedit, & in brachio radius a cubito, & in crure tibia a surâ; interdum e saltu, ut calcis os a talo; quod rarò tamen fit: modò articuli suis sedibus excidunt. Antè de posterioribus dicam.

SECT. I. Quorum ubi aliquid incidit, protinus is locus cavus est, depressusque digitus sinum invenit: deinde gravis inflammatio oritur, atque in talis præcipuè: si quidem febres quoque & caneros, & nervorum vel distentiones vel rigores qui caput scapulis annectunt, movère consuevit: quorum vitandorum causâ facienda eadem sunt, quæ in ossibus mobilibus læsis. Ubi aliquid incidit, protinus his locis proposita sunt, ut dolor tumorque per ea tollantur: nam diducta hæc ossa nunquam rursus inter se junguntur, & ut aliquid

decôris eo loco, sic nihil usus admittitur.

Maxilla verò & vertebræ omnesque articuli quum validis nervis comprehendantur, excidunt aut vi expulsi, aut aliquo casu nervis vel ruptis vel infirmatis; faciliusque in pueris & adolescentulis quàm in robustioribus. Hi quoque elabuntur in priorem & in posteriorem, in interiorem & exteriorem partem; quidam omnibus modis, quidam certis.

Sunt quoque quædam communia omnium signa; quædam propria cujusque; si quidem semper eâ parte tumor est in quam os prorumpit, eâ sinus a qua recessit. Et hæc quidem in omnibus deprehenduntur, alia verò in singulis; quæ, simul atque de quoque dicam, proponenda erunt.

Sed ut excidere omnes articuli possunt, sic non omnes reponuntur. Caput enim, ubi excidit, numquam compellitur, neque in spinâ vertebra; neque ea maxilla quæ utrâque parte prolapsa, ante quàm reponeretur, inflammationem movit: rursum qui nervorum vitio prolapsi sunt, compulsi quoque in suas sedes, iterum excidunt: at quibus in pueritiâ exciderunt, neque repositi sunt, minùs quàm cæteri crescunt: omniumque quæ loco suo non sunt, caro emacrescit, magisque in proximo membro quàm in ulteriore; utputa, si humêrus loco suo non est, major in eo ipso fit macies quàm in brachio; major in hoc quàm in manu. Tum pro sedibus & pro casibus qui incidêrunt, aut major aut minor usus ejus membri relinquitur; quòque in eo plus usûs superest, eo minùs inde extenuatur.

Quidquid autem loco suo motum est, ante in-

inflammationem reponendum est : si illa occupavit , dum conquiescat , cessandum est : ubi finita est , tentandum est in his membris quæ id patiuntur. Multum autem eò confert & corporis & nervorum habitus : nam si corpus tenue , si humidum est , si nervi infirmi , expeditius os reponitur : sed & primò facilius excidit , & postea minùs fideliter continetur. Quæ contraria his sunt , melius continent ; sed id quod expulsum est , difficulter admittunt.

Oportet autem ipsam inflammationem levare , super succidâ lanâ ex aceto impositâ : a cibo , si valentioris articuli casus est , triduo , interdum etiam quinque diebus abstinere , bibere aquam calidam dum sitim finiat ; curiosiusque hæc facere , his offibus motis quæ validis plenisque musculis continentur ; si verò etiam febris accessit , multò magis : deinde die quinto fovère ex aquâ calidâ ; remotâque lanâ , ceratum imponere ex cyprino factum , nitro quoque adjecto , donec omnis inflammatio finiatur. Tunc infrictionem ei membro adhibere : cibus uti bonis , uti vino modicè ; jamque ad usus quoque suos id membrum promovère : quia motus ut in dolore pestifer , sic aliàs saluberimus corpori est.

Hæc communia sunt , nunc de singulis dicam.

SECT. II. 1°. Maxilla in priorem partem propellitur ; sed modò alterâ parte , modò utrâque. Si alterâ , in contrariam partem ipsa mentumque inclinatur ; dentes paribus non respondent , sed sub his qui secant , canini sunt : at si utrâque , totum mentum in exteriorem partem promovetur , infe-

rioresque dentes longiùs quàm superiores excédunt, intentique supèr musculi appàrent.

Primo quoque tempore homo in sedili collocandus est sic, ut minister a posteriore parte caput ejus contineat; vel sic ut juxta parietem is sedeat, subjecto inter parietem & caput ejus scorteo pulvino duro, eoque caput per ministrum urgeatur, quò sit immobilis. Tum medici digiti pollices in linteolis vel fasciis, ne dilabantur, involuti, in os ejus conjiciendi; cæteri extrinsecus admovendi sunt. Ubi vehementer maxilla apprehensa est, si unâ parte procidit, concutiendum mentum, & ad guttur adducendum est: tunc simul & caput apprehendendum, & excitato mento, maxilla in suam sedem compeltenda, & os ejus comprimendum est sic, ut omnia pæne uno momento fiant. Sin utrâque parte prolapsa est, eadem omnia facienda; sed æqualiter retrò maxilla agenda est.

Reposiro offe, si cum dolore oculorum & cervicis iste casus incidit, ex brachio sanguis mittendus est. Quum omnibus verò quorum ossa mota sunt, primò liquidior cibus conveniat, tum his præcipuè; adeò ut sermo quoque frequenti motu oris nervos lædat.

2°. Caput, duobus processibus in duos sinus summæ vertebræ demissis, super cervicem contineri in primâ parte hujus voluminis proposui. Hi processus interdum in posteriorem partem excidunt: quo fit, ut nervi sub occipitio ne extendantur, mentum pectori agglutinetur, neque bibere is, neque loqui possit, interdum sine voluntate semen emittat; quibus celerrimè mors supervenit. Ponendum autera

hoc esse credidi, non quo curatio ejus rei ulla sit; sed ut res indicii cognosceretur, & non putarent sibi medicum defuisse, si qui sic aliquem perdidissent.

3°. Idem casus manet eos quorum in spinâ vertebræ exciderunt: id enim non potest fieri, nisi & medullâ quæ per medium, & duabus membranalibus quæ per duos a lateribus processus feruntur, & nervis qui continent, ruptis.

Excidunt autem eæ & in posteriorem partem, & in priorem, & supra septum transversum, & infra: sed in utramvis partem exciderint, a posteriore parte vel tumor vel sinus oritur: si super septum id incidit, manus resolvuntur, vomitus aut distentio nervorum insequitur, spiritus difficulter movetur, dolor urget, & aures obtusæ sunt: si sub septo, femina resolvuntur, urina suppressitur, interdum etiam sine voluntate prorumpit. Ex ejus modi casibus, ut tardiùs quàm ex capitis, sic tamen intra triduum homo moritur.

Nam quod Hippocrates dixit, vertebrâ in anteriorem partem prolapsâ, pronum hominem collocandum esse & extendendum, tum calce aliquem super ipsum debere subsistere, eamque intus impellere; in his accipiendum est quæ paulum excesserunt, non in his quæ toto loco motæ sunt.

Non numquam enim nervorum imbecillitas efficit, ut, quamvis non exciderit vertebra, paulum tamen in priorem partem promineat: id non jugulat quidem, sed ab interiore parte non contingit propelli posse: ab exteriori si quid propulsum est, ple-

rumque iterum redit; nisi, quod admodum rarum est, vis nervis restituta est.

4°. Humerus autem modò in alam excidit, modò in partem priorem. Si in alam delapsus est, ei junctus cubitus recedit ab latere, sursumque juxta ejusdem partis aurem cum humero porrigi non potest, longiusque altero id brachium est: si in priorem partem, summum quidem brachium extenditur, minus tamen quàm naturaliter; difficiliusque in priorem partem quàm in posteriorem cubitus porrigitur.

Igitur si in alam humerus excidit, & vel puerile adhuc est corpus, vel molle certè & imbecilibus nervis intentum est, satis est collocare id in sedili, & ex duobus ministris alteri imperare, ut caput lati scapularum ossis leniter reducat, alteri ut brachium extendat; ipsum posteriore parte residentem humerum genu sub alà ejus cogere, simulque & ille latum os, & alterà manu brachium ejus ad latus impellere.

At si vastius corpus nervive robustiores sunt, necessaria est spathula lignea, quæ & crassitudinem duorum digitorum habeat, & longitudine ab ala ad digitos perveniat; in quâ summâ capitulum est rotundum & leniter cavum, ut recipere particulam aliquam ex capite humeri possit. In eâ bina foramina tribus locis sunt inter se spatio distantibus, inque ea lora mollia conjiciuntur. Ea spatha, fasciâ involuta quo minus tactu lædat, ad alam a brachio dirigitur sic, ut caput ejus summæ alæ subjiciatur: deinde loris suis ad brachium deligatur; uno loco paullum infra humeri

caput, altero paullum supra cubitum, tertio supra manum: cui rei protinus intervalla quoque foraminum aptata sunt. Sic brachium deligatum super scalæ gallinariæ gradum trajicitur ita altæ, ut consistere homo ipse non possit; simulque in alteram partem corpus demittitur, in alteram brachium intenditur; eoque fit ut capite ligni caput humeri impulsum in suam sedem, modò cum sono, modò sine hoc, compellatur.

Multas esse alias rationes scire facile est, uno Hippocrate lecto; sed non alia magis usu comprobata est.

At si in priorem partem humerus excidit, supinus homo collocandus est, fasciæque aut habênâ media ala circumdanda est, capitæque ejus post caput hominis ministro alteri tradenda, brachium alteri; præcipiendumque, ut ille habênâ, hic brachium extendat. Deinde, medicus caput quidem humeri sinistrâ debet repellere, dextrâ verò cubitum cum humero attollere, & os in suam sedem compellere; faciliusque id in hoc casu, quàm in priore revertitur.

Reposito humero, lana alæ subjicienda est; si in interiore parte os fuit, ut ei opponatur; si in priore, ut tamen commodius deligetur. Tum fascia primùm sub alâ obvoluta caput ejus humeri debet comprehendere, deinde profecta ad alteram alam, ab eaque ad scapulas, rursusque ad ejusdem humeri caput tendere, sæpiusque ad eandem rationem circumagi, donec bene id teneat. Vinculus hac ratione humerus commodius continetur; si adductus ad laus est, id quoque fasciâ deligetur.

5°. In cubito autem tria coire ossa, humeri, & radii, & cubiti ipsius, ex his quæ primâ parte hujus voluminis posita sunt, intelligi potuit.

Si cubitus qui annexus humero est, ab hoc excidit, radius qui adjunctus est, interdum distrahitur, interdum subsistit. In omnes verò quattuor partes excidere cubitus potest; sed, si in priorem prolapsus est, extantum brachium est, neque recurvatur; si in posteriorem, brachium curvum est, neque extenditur, breviusque altero est; interdum febrem vomitumque bilis movet: si in exteriorem interioremve brachium porrectum est, paullum in eam partem à qua os recessit, recurvatur.

Quidquid incidit, reponendi ratio una est: neque in cubito tantum est, sed in omnibus quoque membris longis, quæ per articulum longâ testâ junguntur. Utrumque membrum in diversas partes oportet extendere, donec spatium inter ossa liberum sit; tum id os quod excidit, ab ea parte in quam prolapsus est, in contrariam impellere. Extendendi tamen alia atque alia genera sunt, prout nervi valent, aut ossa huc illucve ceciderunt: ac modò manibus solis utendum est, modò quaedam alia adhibenda.

Ergo si in priorem partem cubitus prolapsus est, extendi per duas manus, interdum etiam habénis injectis, satis est: deinde rotundum aliquid a lateri parte ponendum est, & super id repente cubitus ad humerum impellendus est. At in aliis casibus commodissimum est eâdem ratione brachium extendere, quæ fracto humero supra po-

sita est, & tum ossa reponere. Reliqua curatio eadem est, quæ in omnibus: celerius tamen & sæpius id resolvendum est, multoque magis aqua calida fovendum, & diutius ex oleo & nitro ac sale perfricandum. In cubito enim celerius quam in ullo alio articulo, sive extra remansit, sive intus revertit, callus circumdatur, isque si per quietem incrêvit, flexus illius postea prohibet.

6°. Manus quoque in omnes quatuor partes prolabitur. Si in posteriorem partem excidit, porrigi digiti non possunt; si in priorem, non inclinatur; si in alterutrum latus, manus in contrarium, id est, aut ad pollicem, aut ad minimum digitum convertitur.

Reponi non difficillimè potest. Super durum locum & renitentem ex alterâ parte intendi manus, ex alterâ brachium debet sic, ut prona sit, si in posteriorem partem os excidit; supîna, si in priorem; si in interiorem exterioremve, in latus. Ubi satis nervi diducti sunt, si in alterutrum latus procidit, manibus, ut & brachium, in contrarium repellendum est. At his quæ in priorem posterioremve partem prolapsa sunt, super imponendum durum aliquid, idque supra prominens os manu urgendum est, per quod vis adjecta os facilius in suam sedem compellit.

7°. In palma quoque ossa interdum suis sedibus promoventur, modò in priorem partem, modò in posteriorem; in latus enim moveri, paribus ossibus oppositis, non possunt. Signum id solum est, quod omnium commune est; tumor ab eâ parte in quam os venit; sinus ab ea a qua recessit;

sed sine intentione digito tantum modò bene pressum os , in suam sedem revertitur.

8°. At in digitis totidem ferè casus, eademque signa sunt quæ in manibus : sed in his extendendis non æque vi opus est , quum & articuli breviores, & nervi minùs validi sint. Super mensam tantum modò intendi debent, qui vel in priorem, vel in posteriorem partem exciderunt ; tum jam palma compelli : at id quod in latus elapsum est , digitis medici restitui.

9°. Quum de his dixerim , de iis quoque quæ in cruribus sunt , videri possum dixisse : si quidem etiam in hoc casu quædam similitudo est femori & humero , tibiæ & cubito , pedi & manui. Quædam tamen separatim quoque de his dicenda sunt.

Femur in omnes quattuor partes promovetur , sæpissime in anteriorem , deinde in posteriorem , rarè admodum in priorem aut posteriorem. Si in anteriorem partem prolapsum est , crus longius altero & valgus est ; extrà enim pes ultimus spectat : si in posteriorem , brevius varumque fit , & pes intus inclinatur ; calx ingressu terram non contingit , sed planta ima ; meliùsque id crus superius corpus quàm in priore casu fert , minùsque baculo eget. Si in priorem , crus extensum est , implicari non potest , alteri cruri ad calcem par est : sed ima planta minùs in priorem partem inclinatur , dolorque in hoc casu præcipuus est , & maxime urina supprimitur. Ubi cum dolore inflammatio quievit , commodè ingrediuntur , rectusque eorum pes est. Si in posteriorem , extendi non

potest crus, breviusque est ubi constitit, calx quoque terram non contingit.

Magnum autem femori periculum est, ne vel difficulter reponatur, vel repositum rursus excidat. Quidam semper iterum excidere contendunt, sed Hippocrates & Diocles, & Philotimus, & Nileus, & Heraclides Tarentinus, clari admodum auctores, ex toto se restituisse memoriæ prodiderunt: neque tot genera machinamentorum ad extendendum in hoc casu femur, Hippocrates, Andréas, Nileus, Nymphodorus, Protarchus, Heraclides, reperissent, si id frustra esset. Sed ut hæc falsa opinio est, sic illud verum est: quum ibi valentissimi nervi musculique sint, si suum robur habent, vix admittere ut reponatur; si non habent, repositum non continere.

Tentandum igitur est, & si tenerum membrum est, satis est habénam alteram ab inguine, alteram a genu intendi: si validius, melius adducent qui easdem habénas ad valida bacula deligarint; quumque eorum fustium imas partes oppositæ moræ objecerint, superioresque ad se utrâque manu traxerint. Etiamnum valentius intenditur membrum super scamnum, cui ab utrâque parte axes sunt ad quos habénæ illæ deligantur, qui ut in torcularibus conversi, rumpere quoque, si quis perseveraverit, non solum extendere nervos, sed & musculos possunt.

Collocandus autem homo super id scamnum est, aut pronus, aut supinus, aut in latus sic, ut semper ea pars superior sit in quam os prolapsum est, ea etiam inferior, a quâ recessit. Nervis ex-

tensis, si in priorem partem os venit, rotundum aliquid super inguen ponendum, subitoque super id genu adducendum est eodem modo, eademque de causâ quâ idem in brachio fit; protinusque, si complicati femur potest, intus est.

In cæteris verò casibus, ubi ossa per vim paulum inter se recesserunt, medicus debet id quod eminent, retro cogere, minister contra inde coxam sanam propellere. Reposito osse, nihil aliud novæ curatio requirit, quàm ut diutius is in lecto detineatur, ne si motum adhuc nervis laxioribus femur fuerit, rursus erumpat.

10°. Genu verò & in exteriorem, & in interiorem, & in posteriorem partem excidere notissimum est: in priorem non prolabi plerique scripserunt; potestque id vero proximum esse, quum inde opposita patella, ipsa quoque caput tibiæ contineat. Meges tamen eum cui id in priorem partem excidisset, a se curatum esse memoriæ prodidit.

In his casibus intendi nervi rationibus iisdem quas in femore retuli, possunt. Et id quidem quod in posteriorem partem excidit, eodem modo, rotundo aliquo super poplitem imposito, adductoque eo crure, reconditur. Cætera verò manibus simul, dum ossa in diversas partes compelluntur.

11°. Talus in omnes quatuor partes prolabitur. Ubi in interiorem partem excidit, ima pars pedis in exteriorem partem convertitur; ubi huic contrarius casus, contrarium etiam signum exstat: si in priorem partem erumpit, a posteriore latus nervus durus & intentus est, simusque is pes est:

si

si in posteriorem, calx pæne conditur, planta major fit.

Reponitur autem is quoque per manus, priùs in diversa pede & crure diductis. Et in hoc quoque casu diutiùs in lectulo perseverandum est, ne is talus qui totum corpus sustinet, parum confirmatis nervis, ferendo oneri cedat, rursusque prorumpat. Calceamentis quoque humilioribus primo tempore utendum, ne vinctura talum ipsum lædat.

12°. Plantæ ossa iisdem modis quibus in manu, prodeunt, iisdemque reconduntur. Fascia tantùm modò calcem quoque debet comprehendere, ne quum mediam plantam imumque ejus vinciri necesse est, liber talus in medio relictus, materiam pleniorẽ recipiat, ideòque suppûret.

13°. In digitis nihil ultrà fieri debet quàm quod in his qui sunt in manu, positum est: potest tamen conditus articulus medius aut summus canaliculo aliquo contineri.

Hæc faciendã sunt in his casibus, ubi sine vulnere ossa exciderunt. Hic quoque & ingens periculum est; & eò gravius, quò majus membrum est, quòve validioribus nervis aut musculis continetur. Ideòque ab humeris femoribusque merus mortis est: at si reposita ossa sunt, spes nulla est; non repositis autem, non nullum periculum est: eòque major in utroque timor est, quò propiùs vulnus articulo est.

Hippocrates nihil tutò reponi posse, præter digitos & plantas & manus, dixit; atque in his quoque diligenter esse agendum, ne præcipiten-

tur ægri. Quidam brachia quoque & crura re-
posuerunt; & ne cancri distentionesque nervo-
rum orirentur, sub quibus in ejus modi casu
fieret mors matura, sanguinem ex brachio mi-
serunt. Verum ne digitus quidem, in quo mini-
mum ut malum sic etiam periculum est, reponi
debet, nisi aut ante inflammationem aut post eam
quum jam vetus res est. Si reposito quoque osse,
nervi distenduntur, rursus id protinus expellen-
dum est.

14°. Omne autem membrum quod cum vulnere
loco motum, neque repositum est, sic jacere
convenit, ut maximè cubantem juvat: tantum
ne moveatur, neque dependeat. In omni quoque tali
morbo magnum ex longa fame præsidium est:
deinde ex curatione eadem quæ proposita est, ubi
ossibus fractis vulnus accessit. Si nudum os emi-
net, impedimento semper futurum est: ideo
quod excedit, abscindendum est, imponenda-
que super arida linamenta sunt, & medicamenta
non pingua; donec quæ sola esse in ejus modi
re sanitas potest, veniat: nam & debilitas sequi-
tur, & tenuis cicatrix inducitur, quæ necesse
est facillè noxæ postea pateat.

FINIS.